

Ποζίδου-Στολτίδου Χρυσούλα

Κοινωνική Λειτουργός

Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων -ΕΟΠΠΕΠ

«Τα Οφέλη & τα Κόστη Συμμετοχής του Ατόμου σε Μια Ομάδα»

Η έννοια της ομάδας είναι συνυφασμένη με την ανθρώπινη φύση. Κάθε άνθρωπος γεννιέται μέσα σε μία ομάδα την οικογένεια, μεγαλώνει σε ομάδες, όπως είναι το σχολείο του, η τάξη του, η παρέα του, αργότερα στην ενήλικη ζωή του δραστηριοποιείται σε ομάδες διαφόρων ειδών. Σε κάποιες από αυτές τις ομάδες θα μπει είτε ως νέο μέλος, όπως παράδειγμα σε μία ομάδα εργασίας ή σε μία επιτροπή, είτε το ίδιο το άτομο θα δημιουργήσει τη δική του νέα οικογένεια, είτε μια νέα παρέα ή ακόμη και ένα σύλλογο ή έναν οργανισμό στον οποίο θα είναι ιδρυτικό μέλος.

Η ομάδα είναι ένα σύνολο ατόμων, που έχουν ένα ή περισσότερους κοινούς στόχους ή κίνητρα, τα οποία επικοινωνούν μεταξύ τους και συνδέονται με σχέση συναισθηματικής αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης. Η αλληλεπίδραση αναπτύσσεται και πυκνώνει μέχρι περίπου τα 8 έως τα 10 άτομα. Πέρα περίπου από αυτό το όριο και μέχρι περίπου τα 15, η αλληλεπίδραση αναπτύσσεται με βραδύτερο ρυθμό. Με τα περισσότερα μέλη από 16-18 είναι πιο δύσκολο. Σε μεγαλύτερα κοινωνικά σύνολα υπάρχει συνοχή όχι λόγω της αλληλεπίδρασης αλλά στην κοινή σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στον καθένα και σε κάτι που βρέσκεται έξω από την ομάδα (Ισχυρός ηγέτης).

Κάθε ομάδα είναι διαφορετική, όπως και κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός, κάθε άνθρωπος έχει διαφορετική προσωπικότητα, φυλή, γένος, κουλτούρα, ευφυΐα, ύψος, βάρος κλπ., κατά τον ίδιο τρόπο υπάρχουν χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τις ομάδες, αφού επιδρούν στον τρόπο που αυτές λειτουργούν και αποδίδουν. Τέτοια χαρακτηριστικά των ομάδων είναι τα εξής, φύση και καταγωγή, το μέγεθος, η δομή της.

Τα οφέλη της συμμετοχής του ατόμου σε μία ομάδα είναι πολλά. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του ατόμου, θεμελιώνεται η συμμετοχή του στην ομάδα και η διαμόρφωση

μέσω της ένταξης του σε διάφορες ομάδες. Κατά την είσοδο του στην ομάδα υπάρχει διαμορφωμένη προσέγγιση η οποία γίνεται μέσω του συναισθήματος (θετικό ή αρνητικό). Η απόφαση για την δραστηριοποίηση ή όχι μέσα σε ομάδες προϋποθέτει τον υπολογισμό του οφέλους σε αντιπαράθεση με το κόστος. Οι ομάδες είναι πιθανό να έχουν θετική επίδραση τόσο στην επίτευξη του αποτελέσματος όσο και στην ικανοποίηση των μελών της. Από την άλλη μεριά, είναι επίσης πιθανό οι ομάδες να δημιουργήσουν καταστάσεις οι οποίες μειώνουν τα κίνητρα των μελών και συνεπώς το αποτέλεσμα της ομάδας. Η ύπαρξη ομάδων θεωρείται ότι έχει επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα όταν κατορθώνει να μεγιστοποιεί την απόδοση των μελών της μέσα από την αύξηση της προσπάθειας του κάθε μέλους, της προσωπικής του ικανοποίησης, της συγκέντρωσης και του συνδυασμού των διαφόρων δυνατοτήτων.

Έχει αποδειχτεί ότι η δραστηριοποίηση μέσα σε ομάδα αυξάνει τα κίνητρα και την απόδοση των μελών της. Η ερμηνεία αυτού του φαινομένου στηρίζεται στο γεγονός ότι η παρουσία άλλων ατόμων και η συνεργασία μεταδίδουν ενέργεια στα άτομα, καθώς επίσης και στο γεγονός ότι μια ομάδα η οποία χαρακτηρίζεται από αρμονική σύνδεση των μελών της και από θετικό κλίμα, ωθεί και παρακινεί τα μέλη της πιο αποδοτική και αποτελεσματική δουλειά. Κάθε άτομο προσπαθεί να καλύψει όσο το δυνατόν καλύτερα τις ανάγκες του, ανάμεσα στις οποίες είναι και η ανάγκη του «ανήκειν». Η συμμετοχή μέσα σε ομάδα δίνει τη δυνατότητα κάλυψης αυτής της ανάγκης. Βοηθάει στη μείωση κάθε είδους πλήξης και ανίας ενώ παράλληλα αυξάνει το αίσθημα της αξιοπρέπειας και της προσωπικής αξίας. Τα άτομα που δρουν μέσα σε ένα ευχάριστο ομαδικό περιβάλλον υπερνικούν κάθε είδος stress και άγχους, απολαμβάνουν το αίσθημα της δημιουργίας και συνεπώς αντλούν ικανοποίηση μέσα από το έργο με το οποίο ασχολούνται.

Πολλές φορές η απόφαση είναι αποτέλεσμα της διαδικασίας “brainstorming” – σειρά από αυθόρμητες σκέψεις και προτάσεις των μελών της ομάδας. Κάθε μέλος εκφράζει τις απόψεις του με βάση τις προσωπικές του εμπειρίες και γνώσεις και τις δικές του ικανότητες. Δίνεται, λοιπόν, η ευκαιρία για το ίδιο θέμα να ακουστούν πολλές απόψεις, πολλές διαφορετικές προτάσεις και γενικά να υπάρχει μία σφαιρική και όχι μονόπλευρη αντιμετώπιση του θέματος.

Τα κόστη συμμετοχής του ατόμου στην ομάδα είναι πολλά. Οι συνήθεις λόγοι που καθιστούν την ομάδα αρνητικό στοιχείο στην απόδοση του έργου είναι κυρίως η κάλυψη της προσωπικής προσπάθειας και συμβολής από ολική προσπάθεια, η αποκόμιση των ωφελειών που επιφέρει η ομαδική δουλειά από μεμονωμένα άτομα

καθώς και το κόστος χρόνου και ενέργειας που προϋποθέτει ο συντονισμός μίας ομάδας. Αναλυτικά, είναι δυνατό πολλές φορές σε μία ομάδα, όπου τα μέλη της δεν “έχουν δέσει” αρμονικά είτε λόγω μορφωτικού επιπέδου, είτε λόγω προσωπικών χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων, άτομα με αξιόλογη προσωπικότητα και έντονη δράση, να βλέπουν την προσπάθειά τους και τη συμβολή τους να χάνεται μέσα στο γενικό σύνολο και τη γενική εικόνα που προβάλλει η ομάδα προς τα έξω. Συναντάμε, δηλαδή, στην περίπτωση όπου η δράση μέσα στην ομάδα αντί να παρακινεί τα μέλη, αντίθετα τα εγκλωβίζει μέσα στους χαλαρούς ρυθμούς της και τα οδηγεί σε μειωμένη απόδοση (απόδοση κάτω των δυνατοτήτων τους).

Ένα άλλο αρνητικό φαινόμενο είναι η αποκόμιση από μεμονωμένα άτομα των ωφελειών που προκύπτουν από τη δραστηριοποίηση μέσα σε ομάδες. Είναι πιθανόν ορισμένα άτομα να μην συμβάλουν εξίσου στην ομαδική δουλειά, να μην κοπιάζουν, να μην διεκπεραιώνουν το έργο που τους έχει ανατεθεί και να υποχρεώνουν τους συνεργάτες τους να καλύψουν το δικό τους κομμάτι εργασίας για το καλό του συνόλου. Αυτό δημιουργεί δυσφορία στα μέλη της ομάδας, και μειώνει την ποιότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος.

Τέλος, πολλές φορές υποστηρίζεται ότι για τον συντονισμό μιας ομάδας απαιτείται πολύ περισσότερος χρόνος και ενέργεια από ότι θα χρειαζόταν στην περίπτωση που εργαζόταν ο καθένας ξεχωριστά. Η επικοινωνία μεταξύ των μελών και η προσπάθεια προσαρμογής και ταύτισης των προσωπικών προγραμμάτων των μελών με το πρόγραμμα όλης της ομάδας, αποτελούν μερικά από τα στοιχεία που θέτουν τη διαδικασία συντονισμού μίας ομάδας χρονοβόρα. Βέβαια, το πρόβλημα αυτό έχει να κάνει με την υπευθυνότητα του καθενός και με το κατά πόσο ο κάθε ένας είναι διατεθειμένος να θυσιάσει προσωπικό του χρόνο για το καλό του συνόλου.